

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра фінансів і кредиту

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Фінансування малого бізнесу та стартапів»
обов'язкова

Освітньо-професійна програма:	Фінанси, банківська справа та страхування
Спеціальність:	072 Фінанси, банківська справа та страхування
Галузь знань:	07 «Управління і адміністрування»
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Факультет:	економічний
Мова навчання:	українська
Розробник:	Ткач Є.В., доцент кафедри фінансів і кредиту, к.е.н., доцент
Профайл викладача:	http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-finansiv-i-kredytu/kolektiv-kafedry-finansiv-i-kredytv/tkach-yevgen-viktorovych
Контактний тел.:	+380509699710
E-mail:	e.tkach@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle:	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3628
Консультації:	он-лайн консультації - згідно з графіком очні консультації – за попередньою домовленістю

1. Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна «Фінансування малого бізнесу та стартапів» належить до обов'язкових освітніх компонент освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Навчальна дисципліна дозволяє здобувачам набутти базових фундаментальних знань і компетенцій у сфері фінансування малого бізнесу та стартапів, необхідних для прийняття управлінських рішень та розв'язання складних спеціалізованих завдань і практичних проблем у ході професійної діяльності в галузі фінансів, банківської справи та страхування.

2. Мета навчальної дисципліни: поглибити фундаментальні знання та вміння з теорії та практики фінансування малого бізнесу та стартапів, а також зрозуміти закономірності взаємовигідної співпраці та інвестиційної діяльності підприємницького та фінансово-кредитного секторів, як основи прийняття фахових рішень у сфері фінансово-господарської діяльності економічних агентів.

3. Пререквізити. Навчальні дисципліни, обов'язкові для вивчення здобувачем вищої освіти до початку роботи над курсом «Фінансування малого бізнесу та стартапів», - це «Мікроекономіка», «Менеджмент», «Гроші і кредит», «Фінанси», «Банківські операції і технології», «Фінанси підприємств», «Фінансовий ринок». Вивчення дисципліни «Фінансування малого бізнесу та стартапів» є основою для засвоєння інших обов'язкових дисциплін, зокрема «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання», а також підґрунтям для проходження виробничої практики та підготовки кваліфікаційної роботи.

4. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування») вивчення дисципліни «Фінансування малого бізнесу та стартапів» сприяє формуванню наступних компетентностей і програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності:

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10. Здатність працювати у команді.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК12. Здатність працювати автономно.

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

СК12. Здатність до формування та вдосконалення сприятливого середовища для функціонування та розвитку суб'єктів малого підприємництва.

СК13. Здатність забезпечити доступ усіх економічних суб'єктів до якісних фінансових послуг з використанням сучасних технологій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Програмні результати навчання:

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

- ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
- ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань і змістовно інтерпретувати отримані результати.
- ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.
- ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.
- ПР20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.
- ПР24. Формувати та вдосконалювати механізм фінансового забезпечення для функціонування та розвитку суб'єктів малого підприємництва.
- ПР25. Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для забезпечення інклюзивності фінансових послуг через широке застосування технологій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1 Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	IV	VII	5	150	2	30	45	-	-	75	-	Екзамен
Заочна	IV	VII	5	150	2	8	8	-	-	134	-	Екзамен

5.2 Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьо- го	у тому числі					усьо- го	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд	с.р.		л	п	лаб.	інд	с.р.
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. «Стартапи та інноваційно активний і соціально відповідальний малий бізнес»											
Тема 1. Інноваційно активний та соціально відповідальний мікро-, малий та середній бізнес. Інституційне середовище та інфраструктура підприємництва. Мета: розглянути сутність і роль інноваційно активного та соціально відповідального мікро-, малого та середнього бізнесу в національній економіці, особливості його інституційного середовища та інфраструктуру.	15	3	5			7	15	1				14
Тема 2. Екосистема стартапів, бізнес-ідея та дизайн мислення. Характерні ознаки та особливості презентації стартапів та бізнес-стартерів. Сутність інновацій. Мета: розглянути теоретичні засади екосистеми стартапів та інновацій, сутність дизайну мислення, а також характерні ознаки й особливості презентації стартапів та бізнес-	15	3	5			7	15	1				14

стартерів.												
Тема 3. Особливості стратегії, менеджменту, тимбілдингу, маркетингу і брендингу в малому бізнесі та стартапах. Мета: розглянути теоретичні засади та сутність стратегії, менеджменту, тимбілдингу, маркетингу і брендингу у малому бізнесі та стартапах.	15	3	5			7	15	1	1			13
Тема 4. Бізнес-модель. Канва бізнес-моделі. Сутність бізнес-плану, його завдання та структура. Мета: розглянути теоретичні засади створення бізнес-моделі та сутності бізнес планування, його мети, завдань, структури та порядку складання.	15	3	5			7	15	1	1			13
Разом за ЗМ1	60	12	20			28	60	4	2			54
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. «Джерела фінансування та інвестиційна діяльність малих підприємств та стартапів»											
Тема 5. Взаємодія малого бізнесу, в т. ч. стартапів і бізнес-стартерів, і фінансово-кредитного сектору: фінансові технології, продукти, сервіс і культура. Мета: розглянути теоретичні аспекти та особливості взаємодії та взаємовигідної співпраці малого бізнесу, в т. ч. стартапів і бізнес-стартерів і фінансово-кредитного сектору, а також сутність фінансових технологій, продуктів, сервісу та культури.	15	3	5			7	15		1			14
Тема 6. Традиційні джерела фінансування бізнесу: власний капітал, «ЗД – фінансова підтримка», позики банківських та небанківських фінансово-кредитних установ, залучення коштів від емісії ц\п. Мета: розглянути теоретичні засади щодо використання традиційних джерел фінансування бізнесу, сутності та особливостей власного капіталу, «ЗД – фінансової підтримки», позик банківських та небанківських фінансово-кредитних установ, залучення коштів від емісії ц\п та ін.	15	3	4			8	15	1	1			13

Тема 7. Залучення ресурсів шляхом використання різних форм фінансової кооперації: венчурне фінансування, лізинг, субпідряд, франчайзинг, підтримка «бізнес-янголів». Мета: розглянути теоретичні засади щодо залучення ресурсів шляхом використання різних форм фінансової кооперації, сутності та особливостей венчурного фінансування, лізингу, субпідряду, франчайзингу, підтримки «бізнес-янголів» та ін.	15	3	4			8	15	1	1			13
Тема 8. Альтернативні (сучасні) джерела фінансування бізнесу: краудфандинг, гранти, фандрейзинг, краудінвестинг, краудлейтинг, краудсорсинг. Мета: розглянути теоретичні засади щодо використання альтернативних (сучасних) джерел фінансування бізнесу, сутності та особливостей грантового фінансування, краудфандингу, фандрейзингу, краудінвестингу, краудлейтингу, краудсорсингу та ін.	15	3	4			8	15	1	1			13
Тема 9. Залучення ресурсів шляхом використання різних форм державної та міжнародної фінансової підтримки малого бізнесу: програми мікрокредитування, фонди підтримки стартапів та ін. Мета: розглянути теоретичні засади щодо залучення ресурсів шляхом використання різних форм державної та міжнародної фінансової підтримки малого бізнесу, сутності та особливостей програм мікрокредитування, фондів підтримки стартапів, організації інвестиційних форумів стартапів та ярмарків кредитів, застосування механізму часткового відшкодування відсоткових ставок за кредитом та ін.	15	3	4			8	15	1	1			13
Тема 10. Інвестиційна діяльність малих підприємств і стартапів. Оцінка ефективності залучення фінансових ресурсів. Мета: розглянути теоретичні аспекти інвестиційної діяльності малих підприємств і стартапів, а також особливості аналізу та оцінки ефективності залучення ними фінансових ресурсів.	15	3	4			8	15		1			14
Разом за 3М 2	90	18	25			47	90	4	6			80

Усього годин	150	30	45			75	150	8	8			134
--------------	-----	----	----	--	--	----	-----	---	---	--	--	-----

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи*

п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Тема: Інноваційно активний та соціально відповідальний мікро-, малий та середній бізнес. Інституційне середовище та інфраструктура підприємництва. Завдання: опрацювати питання щодо застосування фінансово-кредитних важелів стимулювання розвитку підприємницького сектору та факторів, що впливають на розвиток підприємництва у різних країнах.	7	14
2	Тема: Екосистема стартапів, бізнес-ідея та дизайн мислення. Характерні ознаки та особливості презентації стартапів та бізнес-стартерів. Сутність інновацій. Завдання: опрацювати питання щодо історії виникнення успішних стартапів, методики пошуку бізнес-ідей, факторів успіху та причин занепаду стартапів у різних країнах.	7	14
3	Тема: Особливості стратегії, менеджменту, тимбилдингу, маркетингу і брендингу у малому бізнесі та стартапах. Завдання: опрацювати питання щодо організаційної структури малих компаній, а також досвіду і успішних практик рекламної діяльності та використання соціальних мереж.	7	13
4	Тема: Бізнес-модель. Канва бізнес-моделі. Сутність бізнес-плану, його завдання та структура. Завдання: опрацювати питання щодо практики використання різних видів бізнес-моделі та методики бізнес планування.	7	13
5	Тема: Взаємодія малого бізнесу, в т. ч. стартапів і бізнес-стартерів та фінансово-кредитного сектору: фінансові технології, продукти, сервіс та культура. Завдання: опрацювати питання щодо зарубіжного досвіду вдосконалення банківських послуг і технологій для малого бізнесу та історії виникнення і використання фінансових діджитал технологій.	7	14
6	Тема: Традиційні джерела фінансування бізнесу: власний капітал, «ЗД – фінансова підтримка», позики банківських та небанківських фінансово-кредитних установ, залучення коштів від емісії ц/п. Завдання: опрацювати питання щодо особливостей нормативно-правового забезпечення надання кредитів банківськими та небанківськими фінансово-кредитними установами.	8	13
7	Тема: Залучення ресурсів шляхом використання різних форм фінансової кооперації: венчурне фінансування, лізинг, субпідряд, франчайзинг, підтримка «бізнес-янголів». Завдання: опрацювати питання щодо історії та досвіду зарубіжних країн використання венчурного фінансування та підтримки «бізнес-янголів».	8	13
8	Тема: Альтернативні (сучасні) джерела фінансування бізнесу: краудфандинг, гранти, фандрейзинг, краудінвестинг, краудлейтинг, краудсорсинг. Завдання: опрацювати питання щодо історії виникнення, успішних практик та особливостей світового досвіду	8	13

	використання грантового фінансування, грантрайтингу, краудфандингу та франчайзингу як інструментів фінансової підтримки малого бізнесу та стартап індустрії.		
9	Тема: залучення ресурсів шляхом використання різних форм державної та міжнародної фінансової підтримки малого бізнесу: програми мікрокредитування, фонди підтримки стартапів та ін. Завдання: опрацювати питання щодо зарубіжного досвіду державної та міжнародної фінансової підтримки малого бізнесу, практики застосування механізму часткового відшкодування відсоткових ставок за кредитом, а також державної та місцевих програм підтримки розвитку малого та середнього бізнесу (МСБ).	8	13
10	Тема: Інвестиційна діяльність малих підприємств та стартапів. Оцінка ефективності залучення фінансових ресурсів. Завдання: опрацювати питання щодо зарубіжного досвіду створення сприятливого інвестиційного клімату для розвитку підприємств малого бізнесу та стартапів, а також використання сучасних практик оцінки ефективності залучення фінансових ресурсів.	8	14
Всього годин		75	134
*Самостійна робота студентів з дисципліни «Фінансування малого бізнесу та стартапів» направлена на узагальнення, засвоєння і закріплення знань та включає такі види робіт, як опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, вирішення практичних ситуацій, підготовку та презентацію кейсових завдань до відповідних тем дисципліни.			

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, дискусія, пояснення, розповідь, консультація);
- практичні методи (практичні роботи);
- наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали тощо);
- кейсовий метод;
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, законодавчо-нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси – ресурси, web-конференції, вебіари тощо);
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Форми та методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- презентація і захист результатів виконаних завдань і досліджень;
- аналітичні звіти, реферати, тези доповідей, статті;
- розв'язування практичних ситуацій;
- підсумковий контроль – екзамен.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді).

Академічна доброчесність. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Обов'язковим є посилання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критеріями оцінювання є:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної, додаткової літератури та інших (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладання матеріалу, використання літературних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати під час навчальних занять за кожну тему (опитування, тестування, розв'язання задач), виконання завдань для самостійної роботи, – 6 балів. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за кожну тему. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 24; 2 модуль – 36 (разом – 60 балів).

Загальна (максимальна) кількість балів, яку студент може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (екзамену).

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі екзамену і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Екзаменаційний білет містить два теоретичних питання з дисципліни, 5 тестових завдань і одне практичне завдання з пройденого матеріалу. У 40 балів, що можливо отримати на екзамені входить: 2 теоретичних питання (по 10 балів відповідно), 5 тестів по 2 бали (сумарно 10) та практичне завдання (10 балів). У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання. Аналогічно виставляються бали по другому питанню. Практичне завдання оцінюється таким чином: 10 балів – за повністю вирішене практичне завдання; 6 – за правильно вказані методику, формули та хід вирішення завдання, однак не виконане в повному обсязі; 3 – за правильний хід вирішення завдання, однак неправильне розв'язання. В іншому випадку практична ситуація оцінюється в 0 балів. У випадку отримання менше 50 балів за результатами поточного та підсумкового контролю, здобувач вищої освіти обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
відмінно	A (90 – 100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Кількість балів (екзамен)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	40	100

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література – основна.

1. Бланк С., Дорф Б. Священна книга стартапера. Як збудувати успішну компанію. К.: Наш формат, 2019. 512 с. <https://www.youtube.com/watch?v=bxBBRejUmWI>
2. Вассерман Н. Дилеми засновника бізнесу. Як попередити помилки й уникнути їх під час створення стартапу. К.: Vivat, 2017. 480 с.
3. Від ідеї до власної справи: Навч. посібник. /А.С.Коноваленко, Болтянська Л. О., Трачова Д.М. та ін. - Мелітополь.: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2017 – 278с.
4. Ворона Т.В. Стартап на мільйон. Як українці заробляють статки на технологіях. Х.: Віват, 2017. 224 с.
5. Гавриш О. А., Бояринова К. О., Кравченко М. О. Управління стартапами : підручник для здобувачів вищої освіти за економічними спеціальностями. за заг. ред. О. А. Гавриша. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2020. 716 с.
6. Гавриш О.А., Бояринова К.О., Копішинська К.О. Розробка стартап-проектів: Конспект лекцій: навч. посіб. КПП ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 188 с. https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29447/1/Rozrobka_startupproektiv_Konsp.lekts.pdf
7. Гільбо К. Стартап на 100\$. Як перетворити хобі на бізнес. К.: Наш формат, 2017.
8. Лазарева С.Ф. Економіка та організація бізнесу . К.: Центр учбової літератури. 2013.
9. Мельников А.М., Коваленко О.А., Пундяк Н.Б.. Основи організації бізнесу. К.: Центр учбової літератури. 2013.
10. Моборн Р. та ін. Стратегія Блакитного Океану. Як створити безхмарний ринковий простір і позбутися конкуренції. – Х.: Клуб сімейного дозвілля, 2015. 288с.
11. Нікіфоров П.О., Ткач Є.В. Організація та фінансування власного бізнесу : методичні рекомендації / Укл.: П.О. Нікіфоров, Є.В. Ткач. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т. 2021. 56 с.
12. Остервальдер А., Піньє І. Побудова бізнес-моделей. Настільна книга стратега і новатора. К.: Наш формат, 2018. 288 с.
13. Остервальдер А., Піньє І., Бернарда Г. Розробляємо ціннісні пропозиції. К.: Наш формат, 2018. 324 с.
14. Райс Е. Стартап без помилок. Посібник зі створення успішного бізнесу з нуля. Х.: Віват, 2018. 368 с.
15. Радченко С.Г. Етика бізнесу : навч. посіб. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014.
16. Сингер С. Країна стартапів. Історія ізраїльського економічного дива. К.: Yakaboo Publishing, 2016.
17. Скібіцький О.М. Основи організації бізнесу. К.: Кондор. 2015
18. Ткач Є. В., Банківське кредитування інноваційного розвитку малого бізнесу : автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.08; Тернопільський національний економічний ун-т. - Т., 2009. 20 с.
19. Фастовець А.А., Фисун І.В. Фінанси малого бізнесу: навч. посіб. К.: Кондор-Видавництво, 2013. 302 с.

8. Інформаційні ресурси.

Офіційні сайти органів державного управління України:

1. Державна служба статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Кабінет Міністрів України – [http:// www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua)
3. Міністерство економіки України – <http://www.me.gov.ua>
4. Міністерство фінансів України – <http://www.minfin.gov.ua>
5. Державна податкова служба України - <https://tax.gov.ua/>

6. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку України - www.nssmc.gov.ua

7. Національний банк України – [http:// www.nbu.gov.ua](http://www.nbu.gov.ua)

Офіційні сайти міжнародних фінансових організацій:

1. Всесвітня торговельна організація (WTO) — <http://www.wto.org/>

2. Європейський банк реконструкції і розвитку — <http://www.ebrd.com/>

3. Європейський інвестиційний банк — <http://www.eib.org/>

4. Міжнародний валютний фонд — <http://www.imf.org/>

5. Світовий банк — <http://www.worldbank.org/>

6. Організація економічної співпраці та розвитку (OECD) <http://www.oecd.org/>

7. Всесвітня туристична організація (WTO) — <http://www.world-tourism.org/>

8. Міжнародна асоціація зі статистики (IAOS) — <http://isi.cbs.nl/>

9. Міжнародна організація праці (ILO) — <http://www.ilo.org/>

10. Міжнародна фінансова корпорація — <http://www.ifc.org/>

11. Департамент статистики Організації Об'єднаних Націй — <http://unstats.un.org/>

12. Європейський центральний банк — <http://www.ecb.int/>

13. Міжнародний інститут статистики (ISI) — <http://isi.cbs.nl/>

Офіційні сайти науково-дослідних інститутів і центрів, пошукових систем:

1. База українського законодавства в Інтернет – www.lawukraine.com

2. Інститут глобальних стратегій – www.igls.com.ua

3. Інформаційний сервер про Україну – www.uazone.net

4. Консорціум економічних досліджень – www.eurasia.org/eerc/kyiv/EERC

5. Український центр економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова – www.ucerps.org

6. Інститут світової економіки і міжнародних відносин – www.iweir.org.ua

Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек:

1. Електронна бібліотека – www.lib.com.ua

2. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича - <http://library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>

3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – www.nbuv.gov.ua

4. Наукова бібліотека Київського національного університету імені Михайла Максимовича – www.lib-gw.univ.kiev.ua